

HORVÁTH LÁSZLÓ

A NEMZETI KÖZÖSSÉGEK PARLAMENTI KÉPVISELETE
ÉSZAK-MACEDÓNIÁBAN¹

E tanulmány célja, hogy rövid történeti háttér felvázolása mellett ismertesse a nemzeti közösségek² parlamenti képviseletének alakulását Észak-Macedóniában az elmúlt három és fél évtizedben. A rendszerváltozást követő első demokratikus választásoktól egészen napjainkig. Ennek érdekében az írás az ország meghatározó bel- és külpolitikai kihívásainak tükrében mutatja be a választási rendszerben bekövetkezett változásokat, amelyek a vizsgált időszakban mindvégig nélkülözték a nemzeti kisebbségek parlamentbe jutását elősegítő, preferenciális elemeket. Feltárja továbbá, hogy a támogató feltételek hiánya milyen mértékben korlátozta, lehetetlenítette el, vagy esetenként mégis miként tette lehetővé a nemzeti kisebbségek egésze vagy egy része számára a központi törvényhozásban való képviselet megvalósulását. Mindezt a parlamenti választási rendszer egyes elemeinek – így a választási listák típusainak, a választókerületek és a kiosztható mandátumok számának, az általános bejutási küszöbnek, valamint a mandátumelosztás során használt formuláknak – a felvázolásán keresztül valósítja meg. Mindemellett részleteiben mutatja be az eddigi parlamenti választásokon önállóan induló és mandátumot szerző kisebbségi pártok eredményeit. Az átfogóbb és mélyebb betekintés nyújtása érdekében azoknak a nemzeti kisebbségi szervezetek teljesítményének elemzésére is vállalkozik, amelyek egy-egy rendes vagy előrehozott parlamenti választás alkalmával ugyan önállóan mérettették meg magukat, de nem szereztek elegendő szavazatot a parlamentbe jutáshoz. Végezetül a többségi koalíciók listáin induló kisebbségi pártok eredményeit is az olvasó elé tárja, hiszen politikai súlyuk és jelentőségük miatt ezeket sem szeretné figyelmen kívül hagyni.

-
- 1 Az írás a Nemzeti Közszerzői Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Választás és képviselet Kutatóműhely keretében, annak finanszírozásával valósult meg.
 - 2 Az írás a nemzeti közösség és a nemzeti kisebbség kifejezéseket a stilisztikai változatosság és a gördülékenyebb szövegalkotás érdekében szinonimaként használja. Fontos kiemelni, hogy Észak-Macedóniában és a Nyugat-Balkán más államaiban (különösen Montenegróban) a terminológiaválasztás komoly politikai és identitásbeli kérdés. A régió nagyobb lélekszámú közösségei – mint az észak-macedóniai albánok vagy a montenegrói szerbek – elutasítják a nemzeti kisebbség fogalmát, mivel magukra államalkotó tényezőként tekintenek. A politikai és jogi diskurzus ezért az inkluzívabb nemzeti közösség formulát részesíti előnyben. A kifejezések jelen szövegben való váltakoztatása nincs hatással a vizsgált csoportok közjogi státuszának értelmezésére.

Belpolitikai aspektusok

Észak-Macedónia mai formájában való létezését a második Jugoszlávia 1945-ös megalakulásának köszönheti, ahol a Vardar-Macedóniát lefedő területeken,³ tagköztársasági keretek között valósultak meg a nemzetfejlődés alapjai. Az 1974-es szövetségi alkotmány decentralizációt és önrendelkezési jogot biztosító rendelkezései tovább erősítették a független nemzetállammá válás feltételeit. A délszláv állam felbomlása során Észak-Macedónia – Montenegró mellett – az egyetlen olyan tagköztársaság volt, amely 1991-ben békés, erőszakmentes úton tudta kikiáltani függetlenségét, elkerülve a térséget sújtó véres polgárháborúkat. Az 1991. szeptember 8-ai függetlenségi népszavazást követően az állam november 20-án Macedón Köztársaság néven kiáltotta ki függetlenségét (amelyet Görögország egyet nem értése miatt a nemzetközi kapcsolatokban Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaságként használtak).⁴ Az új politikai entitás belpolitikai stabilitása az első pillanattól fogva törekény volt, ami abból fakadt, hogy annak ellenére, hogy az albán kisebbség képviselői a kezdetektől jelen voltak a törvényhozásban és a kormánykoalíciókban, az 1991. november 17-én elfogadott alkotmány preambuluma kizárólag a macedón nép nemzetállamaként definiálta Macedóniát.⁵ Ez a megfogalmazás a társadalom közel egynegyedét kitevő albánság körében mély elégedetlenséget szült, mivel megítélésük szerint ez formálisan másodrangú állampolgári státuszt eredményezett számukra. A halmozódó szocioökonómiai és jogi feszültségek, a korábbi elszakadási kísérletek (mint az 1992-es Illirida-koncepció vagy az 1993-as összeesküvés), valamint a koszovói válság nyomán érkező mintegy 360 ezer albán menekült jelentősen megváltoztatta a belső demográfiai és politikai viszonyokat.⁶ A feszültség végül 2001 elején fegyveres konfliktusba torkollott a Koszovói Felszabadítási Hadsereg (UÇK) mintájára megszerveződött macedóniai Nemzeti Felszabadítási Hadsereg (UÇK) és a macedón állami erők között. Az elsősorban északi területekre (Tetovo, Kumanovo és Szkopje peremvidéke) korlátozódó, alacsony intenzitású harcokat a határozott nemzetközi (USA és EU) diplomáciai nyomás hatására aláírt Ohridi Keretmegállapodás (A továbbiakban: Keretmegállapodás)⁷ zárta le.⁸ A megállapodás alapvető rendszerszintű változásokat hozott, mivel megszüntette a korábbi nemzetállami koncepciót, amelynek helyébe egy multietnikus állammodellt állított, azzal, hogy az ország alkotmánya immáron egyenrangú államalkotó tényezőként ismerte el

3 Az egykori Pirini-Macedónia ma Bulgáriához, az egykori Égei-Macedónia pedig Görögországhoz tartozik.

4 Prieger Adrienn – Tokai Attila: Európa hátsó udvara? – A Nyugat-Balkán integrációs törekvései. *Valóság*, 2024. 67 (4). 79–92, itt: 86.

5 Macedónia 1991-ben elfogadott alkotmányának preambuluma.

6 Háy Szabolcs: Az albán kisebbség Macedóniában. In: Kitanics Máté – Pap Norbert (szerk.): *Albánok. Balkán Füzetek*. 9. szám. PTE TTK FI Kelet-Mediterrán és Balkán Tanulmányok Központja: Pécs, 2010. 97–106., itt: 99–100.

7 Hasonlóan a boszniai háborút lezáró daytoni megállapodáshoz, a keretmegállapodás sem a felek közötti hosszas, szerves tárgyalások vagy egy több évtizedes, esetleg évszázados közös gondolkodás eredménye. A dokumentumot a macedón és az albán fél is kifejezetten nemzetközi nyomás hatására fogadta el.

8 Framework Agreement – Concluded at Ohrid, Macedonia, Signed at Skopje Macedonia on 13 August 2001. Letöltés helye: www.osce.org; letöltés ideje: 2026. 03. 28.

a nemzeti közösségeket. Az új szövegezés az ország különböző nemzetiségű állampolgárait a macedónokkal azonos, egyenlőbb⁹ szintre emelte (IV. módosítás). Ennek keretében vezették be a döntéshozatalban a kettős többséget megkövetelő Badinter-elvet,¹⁰ biztosították a 20% feletti kisebbségi nyelvek (de facto az albán nyelv) hivatalos használatát,¹¹ az arányos és méltányos képviseletet a közszférában, valamint az államilag támogatott anyanyelvi oktatás jogát. A 20% alatti kisebbségek (törökök, romák, szerbek, bosnyákok, vlachok) jogvédelmére 2008-ban külön törvényi garanciák születtek,¹² amelyek felügyelete és finanszírozása a Közösségi Jogérvényesítési Ügynökségen keresztül valósul meg.

Külpolitikai kihívások

Észak-Macedónia külpolitikáját a függetlenség elnyerése óta a szomszédos államokkal – Koszovót és Albániát leszámítva – összetett, identitásbeli¹³ és történelmi viták terheltek. Szerbiával a vitás kérdéseket sikerült rendezni,¹⁴ Görögországgal és Bulgáriával azonban elhúzódó diplomáciai konfliktusok alakultak ki. A Görögországgal fennálló feszültség az államnév körüli vitából, a területi igényektől való athéni félelmekből és az ókori macedón/görög szimbólumok használatából eredt. Bár az 1995-ös New York-i ideiglenes megállapodás feloldotta a Macedóniát sújtó görög gazdasági blokádot, a névvita közel három évtizeden át akadályozta az ország euroatlanti integrációját. A patthelyzetet a 2018-as preszpai megállapodás szüntette meg, amelyben az ország hivatalos nevét Észak-Macedóniára változtatták. Ez tette lehetővé, hogy az állam 2020 márciusában a NATO 30. tagállamává váljon,¹⁵ és 2022 júliusában hivatalosan is megkezdődhessenek az európai uniós csatlakozási tárgyalások. Az integrációs lendület azonban hamarosan megtorpant a Bulgáriával kiobbant újabb diplomáciai nézeteltérések miatt. Bár a felek 1999-ben közös miniszterelnöki nyilatkozatot, 2017-ben pedig barátsági, jószomszédi és együttműködési megállapodást írtak alá, Szófia történelmi és identitással kapcsolatos okokra hivatkozva 2020 novemberében megvétózta

9 Shikova, Natalija – Andeva, Marina: Analysis of the Systems for Representation of Minorities in Public Administration: The Case of the Republic of North Macedonia. *Journal on Ethnopolitics and Minority Issues in Europe (JEMIE)* 2023. 22 (1). Letöltés helye: www.ecmi.de; letöltés ideje: 2026. 02. 21.

10 A Keretmegállapodás 5. (Különleges parlamenti eljárások) pontja.

11 A Keretmegállapodás B. melléklete a nyelvhasználatról.

12 A Macedón Köztársaságban a népesség kevesebb mint 20%-át alkotó közösségek tagjai jogainak előmozdításáról és védelméről szóló törvény (2008).

13 Klein András: „Lenni vagy nem lenni”, avagy miért meghatározó a macedón nemzettudat hátterének ismerete. *Pro Minoritate*, 2025. tavasz. 29–60., itt: 47.

14 A macedón egyház 1967-ben egyoldalúan kiáltotta ki a függetlenségét a Szerb Pravoszláv Egyháztól (Srpska pravoslavna crkva, SPC). A kiválást mély egyházjogi és diplomáciai konfliktus követte, amelyet 2022 májusában sikerült lezárni, amikor az SPC hivatalosan is elismerte a Macedón Pravoszláv Egyház (Ohridi Érsekség) autokefál státuszát.

15 Manzinger, Krisztián: How Do You Want Me to Address You? – The Macedonian Name Dispute Resolved. *Acta Universitatis Sapientiae*, 2020. 17 (1). 7–28., itt: 7.

az EU-csatlakozási tárgyalások érdemi megkezdését. A bolgár álláspont szerint a macedón nemzeti identitás és nyelv bolgár gyökerekkel rendelkezik, és a mai macedón nemzetfelfogás mögött a titói Jugoszlávia mesterséges, felülről vezérelt nemzetépítési projektje és a szisztematikus történelemátírás áll. A kialakult érdekellentét áthidalására az EU francia elnöksége kidolgozott egy keretjavaslatot („francia javaslat”), amelynek mindkét fél általi elfogadása végül lehetővé tette a csatlakozási tárgyalások 2022. július 19-ei formális megkezdését, azaz az első kormányközi konferencia megtartását.¹⁶ A javaslat egyik kulcseleme, hogy Észak-Macedónia alkotmányának preambulumát úgy kell módosítani, hogy az a nemzetiségek felsorolásánál a bolgárokat is beemlje az államalkotó népcsoportok közé. Mivel a szkopjei törvényhozásban eddig nem alakult ki az ehhez szükséges kétharmados többség, a csatlakozási tárgyalások megkezdése továbbra is várat magára.

A kétoldalú kapcsolatokra további árnyékot vet, hogy Észak-Macedóniában megszaporodtak a helyi bolgár közösség tagjaival és intézményeivel szemben elkövetett incidensek. Denitsa Sacheva bolgár parlamenti képviselő 2026. február 17-én hivatalos beadvánnyal fordult az Európa Tanácshoz az Észak-Macedón Köztársaságban tapasztalható, a bolgár közösséget célzó erőszak és gyűlöletbeszéd miatt. A bolgár politikus arra a kérdésre várt választ, hogy a Miniszteri Bizottság kész-e sürgetni az észak-macedón hatóságokat olyan átfogó intézkedések elfogadására, amelyek megfékezik a közösség elleni atrocitásokat, valamint aktív fellépést biztosítanak a gyűlöletbeszéd, valamint a gyűlölet-bűncselekményekkel szemben. Sacheva emellett arra is rákérdezett, hogy a Miniszteri Bizottság milyen konkrét lépéseket tervez tenni az ügy megoldása érdekében.¹⁷

Az Európai Bizottság legutóbbi országjelentése szerint az észak-macedón fél részéről a háttérben meghúzódó feszültségek ellenére intenzív szakmai munka zajlik. Ezt igazolja, hogy 2023. december 7-én mind a hat tárgyalási klaszter esetében sikeresen lezárult az átvilágítási (screening) folyamat és a kapcsolódó jelentéseket be is nyújtották a Tanácsnak. Emellett az ország folyamatosan biztosította a stabilitási és társulási megállapodás végrehajtását, amelynek keretében több közös testület is ülésezett. Különösen pozitív értékelést kapott, hogy Észak-Macedónia továbbra is teljes mértékben igazodik az EU közös kül- és biztonságpolitikájához, beleértve az Oroszország Ukrajna elleni agressziójával kapcsolatos uniós álláspontot és szankciókat is.¹⁸

16 Radvánszki András: Győzelem után, kihívások előtt. *Pro Minoritate*, 2025. tavasz. 61–109., itt: 85.

17 Measures to restrain the violence against the members of the Bulgarian ethnic community in the Republic of North Macedonia, Written question No. 806 to the Committee of Ministers, Doc. 16343, 17 February 2026. Letöltés helye: www.pace.coe.int; Letöltés ideje: 2026. 05. 15.

18 European Commission: North Macedonia Report 2025. Letöltés helye: www.enlargement.ec.europa.eu; letöltés ideje: 2026. 05. 10.

1. táblázat: Észak-Macedónia lakosságának nemzetiségi megoszlása az 1981–2021 közötti időszakban
Forrás: Radvánszki, András: *The 2021 Census in North Macedonia: Debates and Tensions*

Etnikumok	Népszámlálás éve				
	1981	1991	1994 ¹⁹	2002	2021
	lélekszám				
macedón	1 281 195	1 328 187	1 295 964	1 297 981	1 073 299
albán	377 726	441 987	441 104	509 083	446 245
török	86 691	77 080	78 019	77 959	70 961
roma	42 223	52 103	43 707	53 879	46 433
szerb	44 613	42 775	40 228	35 939	23 847
bosnyák	39 555	31 356	6 829	17 018	16 042
muszlim			15 418	2 223	1 187
aromán/vlach	6 392	7 764	8 601	9 695	8 714
bolgár	1 984	1 370	1 682	1 417	3 504
horvát	3 349	2 878	2 248	2 686	2 145
montenegrói	3 940	3 225	2 318	2 003	1 023
Összesen	1 887 668	1 988 725	1 936 118	2 009 883	1 693 400

19 Az 1994 óta állandó jelleggel külföldön élő lakosokat már nem vették figyelembe.

Észak-Macedónia választási rendszerének fejlődése

2. táblázat: Észak-Macedónia választási rendszerének alakulása az 1990–2024 közötti időszakban

Választás éve	A parlament létszáma	A választási rendszer és lista típusa	Választókerületek száma	Kiosztható mandátumszám	Bejutási küszöb	A nemzeti kisebbségek parlamenti képviseletét biztosító mechanizmus	Választási formula
1990	120	többségi	120	120	–	–	–
1994	120	többségi	120	120	–	–	–
1998	120	vegyes	1/85	35/85	5%	–	d’Hondt
2002	120	arányos, zárt listás	6	20	természetes küszöb	–	d’Hondt
2006	120	arányos, zárt listás	6	20	természetes küszöb	–	d’Hondt
2008	120	arányos, zárt listás	6	20	természetes küszöb	–	d’Hondt
2011	120 + 3 diaszpóra	arányos, zárt listás	6 + 3	20 + 1 + 1 + 1	természetes küszöb	–	d’Hondt
2014	120 + 3 diaszpóra	arányos, zárt listás	6 + 3	20 + 1 + 1 + 1	természetes küszöb	–	d’Hondt
2016	120 + 3 diaszpóra	arányos, zárt listás	6 + 1	20 + maximum 3	természetes küszöb	–	d’Hondt
2020	120 + 3 diaszpóra	arányos, zárt listás	6 + 1	20 + maximum 3	természetes küszöb	–	d’Hondt
2024	120 + 3 diaszpóra	arányos, zárt listás	6 + 1	20 + maximum 3	természetes küszöb	–	d’Hondt

Forrás: Horváth László: A parlamenti választási rendszerek nemzeti kisebbségi vonatkozásai a Nyugat-Balkánon – harminc éve a demokrácia árnyékában? Kisebbségi Szemle, 2020. 5 (2). 7–35, itt: 22–25.

A nemzeti kisebbségek parlamenti képviselésének alakulása

Macedóniában 1990. november 11-én tartották meg az első demokratikus többpárti parlamenti választások első, majd november 25-én a második fordulóját. Huszonöt választási lista indult (húsz többségi és öt nemzetiségi), amelyből kilenc jutott be a parlamentbe.

A választásokon önállóan induló nemzetiségi pártok közül az albán Demokratikus Prosperitás Pártja (Partija za Demokratski Prosperitet; a továbbiakban: PDP) és a szintén albán Nemzeti Demokrata Párt (Nacionalno Demokratska Partija; a továbbiakban: NDP) az első fordulót követően (165 388; 12,4% és 4597; 0,3%) bejutottak a második fordulóba (58 046; 5,4% és 4 105; 0,4%), ahol a PDP tizenhét (14,2%) az NDP pedig egy (0,8%) mandátumot szerzett.

A választások alkalmával az albán PDP és az NDP közös listát is indított, amely mindkét fordulóban eredményesen szerepelt (62 628; 4,7% és 13 326; 1,2%) és nyert öt mandátumot. (Három önálló nemzetiségi lista szerzett összesen huszonhárom nemzetiségi mandátumot.)

A szintén önállóan induló roma érdekeket képviselni kívánó Párt a Macedóniai Romák Teljes Emancipációjáért (Partija za Celosna Emancipacija na Romite od Makedonija; a továbbiakban: PCERM) (2359; 0,2%), továbbá a Törökök Demokratikus Szövetsége (Demokratski Sojuz na Turcite; a továbbiakban: DST) (3384, 0,3%) nem jutottak be a választások második fordulójába.

A roma PCERM a többségi Macedón Szocialista Párttal (Socijalistička Partija na Makedonija; a továbbiakban: SPM) közös listán is indult, és szerzett egy (3757; 0,3% és 3961; 0,4%) mandátumot.²⁰

3. táblázat: Az 1990-es parlamenti választásokon önállóan induló és mandátumot szerző nemzetiségi pártok eredményei

Párt	I. forduló		II. forduló		Mandátum
	szavazatszám	%	szavazatszám	%	
PDP (albán)	165 388	12,4	58 046	5,4	17
NDP (albán)	4 597	0,3	4 105	0,4	1
Összesen	169 985	12,7	62 151	5,8	18

Forrás: a szerző gyűjtése

20 Az Állami Választási Bizottság 1990-es parlamenti választásokra vonatkozó adatközlése alapján. Letöltés helye: www.sec.mk; letöltés ideje: 2025. 12. 13.

4. táblázat: Az 1990-es parlamenti választásokon közös önálló nemzetiségi listaként induló és mandátumot szerző listák eredményei

Párt	I. forduló		II. forduló		Mandátum
	szavazatszám	%	szavazatszám	%	
PDP–NDP (albán)	62 628	4,7	13 326	1,2	5
Összesen	62 628	4,7	13 326	1,2	5

Forrás: a szerző gyűjtése

5. táblázat: Az 1990-es parlamenti választásokon önállóan induló, de mandátumot nem szerző nemzeti kisebbségi pártok eredményei

Párt	I. forduló		II. forduló		Mandátum
	szavazatszám	%	szavazatszám	%	
PCERM (roma)	2 359	0,2	–	–	–
DST (török)	3 384	0,3	–	–	–
Összesen	5 743	0,5	–	–	–

Forrás: a szerző gyűjtése

Az 1994-ben megtartott parlamenti választások első fordulójára október 16-án, a második fordulóra pedig két héttel később, október 30-án került sor. E választásokon negyvennégy választási lista indult (harminchét többségi és hét nemzetiségi), amelyből tizenegy jutott be a parlamentbe.

A választásokon önállóan induló nemzetiségi pártok közül az albán PDP (87 103; 6,4%), a szintén albán NDP (29 361; 2,2%), valamint a roma PCERM (6530; 0,5%) azon túl, hogy bejutottak a második fordulóba (PDP 70 453, 5,2%; NDP 23 467, 1,7%; PCERM 4447, 0,3%), a PDP tíz (8,3%) az NDP négy (3,3%), a PCERM pedig egy (0,8%) mandátumot szerzett.

A Macedóniai Török Demokrata Párt (Demokratska Partija na Turcite na Makedonija; a továbbiakban: DPTM) és a muszlim Demokratikus Akció Párt – Iszlám út (Stranka na Demokratska Akcija na Makedonija – Islamski Pat; a továbbiakban: SDAM–IP) közös

listával is részt vett a választásokon, ahol mindkét fordulóban eredményesen szerepelve (3467; 0,3% és 4681; 0,3%) nyert egy mandátumot. (Négy önálló nemzetiségi lista szerzett összesen tizenhat nemzetiségi mandátumot.)²¹

A török DPTM (14 423; 1,1%), a muszlim SDAM–IP (6912, 0,5%) és a Macedóniai Szerb Demokrata Párt (Demokratska Partija na Srbite vo Makedonija; a továbbiakban: DPSM) (5290, 0,4%) önálló listával is indultak a választásokon, és annak ellenére, hogy bejutottak a választások második fordulójába (DPTM 3729, 0,3%; SDAM–IP 2155, 0,2%; DPSM 4003, 0,3%), mandátumot nem tudtak nyerni.

6. táblázat: Az 1994-es parlamenti választásokon önállóan induló és mandátumot szerző nemzeti kisebbségi pártok eredményei

Párt	I. forduló		II. forduló		Mandátum
	szavazatszám	%	szavazatszám	%	
PDP (albán)	87 103	6,4	70 453	5,2	10
NDP (albán)	29 361	2,2	23 467	1,7	4
PCERM (roma)	6 530	0,5	4 447	0,3	1
Összesen	122 994	9,1	98 367	7,2	15

Forrás: a szerző gyűjtése

7. táblázat: Az 1994-es parlamenti választásokon közös önálló nemzetiségi listaként induló és mandátumot szerző listák eredményei

Párt	I. forduló		II. forduló		Mandátum
	szavazatszám	%	szavazatszám	%	
DPTM–SDAM–IP (török–muszlim)	3467	0,3	4681	0,3	1
Összesen	3467	0,3	4681	0,3	1

Forrás: a szerző gyűjtése

21 Az Állami Választási Bizottság 1994-es parlamenti választásokra vonatkozó adatközlése alapján. Letöltés helye: www.sec.mk; letöltés ideje: 2025. 12. 14.

8. táblázat: Az 1994-es parlamenti választásokon önállóan induló, de mandátumot nem szerző nemzeti kisebbségi pártok eredményei

Párt	I. forduló		II. forduló		Mandátum
	szavazatszám	%	szavazatszám	%	
DPTM (török)	14 423	1,1	3 279	0,3	–
SDAM-IP (muszlim)	6 912	0,5	2 155	0,2	–
DPSM (szerb)	5 290	0,4	4 003	0,3	–
Összesen	26 625	2	9 437	0,8	–

Forrás: a szerző gyűjtése

Az 1998-ben megtartott parlamenti választások annyiban különböztek a korábbi két-től, hogy ekkor már nem kizárólag többségi rendszerben választották meg a parlamenti képviselőket a 120 egyéni választókerületben. E választások alkalmával már csak 85 parlamenti képviselő szerezhette mandátumot ebben a formában, míg 35 fő arányos rendszerben nyerte el parlamenti megbízását. A választások első fordulójára október 18-án, a második fordulóra november 1-jén került sor.

Az egyfordulós arányos választási rendszerben tizenhét választási lista indult (tizenöt többségi és két nemzetiségi), amelyből öt szerzett mandátumot.

Egyéniben külön és közös listán is, de az arányos rendszerben csak közös listán vett részt az albán PDP és az újonnan megalakult Albánok Demokrata Pártja (Demokratska Partija na Albancite; a továbbiakban: DPA) és nyert nyolc (214 360; 19,3) parlamenti helyet. (Arányos rendszerben egy önálló nemzetiségi lista szerzett összesen nyolc nemzetiségi mandátumot.)

A szerb DPSM mellett, hogy egyéni választókerületben is megmérette magát, arányos rendszerben is állított listát, sikertelenül (14 930; 1,3%).

A többségi SPM által vezetett listán számos nemzetiségi párt köztük a roma PCERM és a Romák Demokratikus Progresszív Pártja (Domokratska Progresivna Partija Rome Makedonije; a továbbiakban: DPPRM), a török DPTM, valamint a muszlim SDAM-IP indult, mandátumot azonban egyik párt sem szerzett.²²

²² Az Állami Választási Bizottság 1998-as parlamenti választásokra vonatkozó adatközlése alapján. Letöltés helye: www.sec.mk; letöltés ideje: 2025. 12. 20.

9. táblázat: Az 1998-as parlamenti választásokon arányos rendszerben közös önálló listaként induló és mandátumot szerző nemzeti kisebbségi pártok eredményei

Párt	Mandátum	%	Szavazatszám
PDP–DPA (albán)	8	19,3	214 360
Összesen	8	19,3	214 360

*Forrás: a szerző gyűjtése***10. táblázat: Az 1998-as parlamenti választásokon arányos rendszerben önállóan induló, de mandátumot nem szerző nemzeti kisebbségi pártok eredményei**

Párt	Mandátum	%	Szavazatszám
DPSM (szerb)	–	1,3	14 930
Összesen	–	1,3	14 930

Forrás: a szerző gyűjtése

A kétfordulós egyéni listás választások alkalmával harmincegy választási lista indult (huszonhárom többségi és nyolc nemzetiségi), és hét jutott be a parlamentbe.

A többségi rendszerben önállóan induló nemzetiségi pártok közül az albán PDP (132 430; 11,8%), a szintén albán DPA (53 469; 4,8%), valamint a roma Macedóniai Roma Unió (Sojuz na Romite od Makedonija; a továbbiakban: SRM) (3577; 0,3%) azon túl, hogy bejutottak a második fordulóba (PDP 18 153, 2,3%; DPA 28 361, 3,6%; SRM 7294, 1%), a PDP tíz, a DPA hét, a SRM pedig egy mandátumot szerzett. (Többségi rendszerben három önálló nemzetiségi lista szerzett összesen tizennyolc nemzetiségi mandátumot.)

A szintén önállóan induló és szerb érdekeket képviselni kívánó DPSM (11 841; 1,6%), a török DPTM (3933; 0,4%) és a roma DPPRM (426; 0,04) a többségi rendszerben megtartott választások első fordulójában tudtak elindulni, mandátumot azonban nem szereztek. A muszlim SDAM–IP habár mindkét fordulóban ott volt (5744; 0,5% és 4744; 0,6%), mandátumot nem tudott nyerni.

Az albán PDP és NDP többségi rendszerben is állított közös listát, amely csak az első fordulóban vett részt, mandátumot azonban nem szerzett (1653; 0,2%).

A többségi SPM két olyan listát is indított, amelyen nemzeti kisebbségek szerepeltek. Az egyik listán a török DPTM és a muszlim SDAM, a másikon pedig a roma PCERM és

DPPRM, továbbá a török DPTM volt jelen, mandátumot azonban egyik lista sem tudott szerezni.²³

11. táblázat: Az 1998-as parlamenti választásokon többségi rendszerben önálló nemzetiségi listaként induló és mandátumot szerző listák eredményei

Párt	I. forduló		II. forduló		Mandátum
	szavazatszám	%	szavazatszám	%	
PDP (albán)	132 430	12	18 153	2,4	10
DPA (albán)	53 469	4,8	28 361	3,7	7
SRM (roma)	3 577	0,3	7 294	1	1
Összesen	189 476	17,1	58 808	7,1	18

Forrás: a szerző gyűjtése

12. táblázat: Az 1998-as parlamenti választásokon többségi rendszerben önálló nemzetiségi listaként induló, de mandátumot nem szerző listák eredményei

Párt	I. forduló		II. forduló		Mandátum
	szavazatszám	%	szavazatszám	%	
SDAM–IP (muszlim)	5 744	0,5	4 744	0,6	–
DPSM (szerb)	11 841	1,6	–	–	–
DPTM (török)	3 933	0,4	–	–	–
DPPRM (roma)	426	0,04	–	–	–
Összesen	21 944	2,54	4 744	0,6	–

Forrás: a szerző gyűjtése

23 Az Állami Választási Bizottság 1998-as parlamenti választásokra vonatkozó adatközlése alapján. Letöltés helye: www.sec.mk; letöltés ideje: 2025. 12. 21.

13. táblázat: Az 1998-as parlamenti választásokon többségi rendszerben közös önálló nemzetiségi listaként induló, de mandátumot nem szerző listák eredményei

Párt	I. forduló		II. forduló		Mandátum
	szavazatszám	%	szavazatszám	%	
PDP–NDP (albán)	1 653	0,2	–	–	–
Összesen	1 653	0,2	–	–	–

Forrás: a szerző gyűjtése

A 2002. szeptember 15-én lebonyolított választásokat már teljes mértékben arányos rendszerben rendezték meg, oly módon, hogy az ország egész területét hat választókerületre osztották fel. A választások során összesen harmincnégy lista indult (huszonöt többségi és kilenc nemzetiségi), amelyből hét jutott be a parlamentbe.

Az albán pártok közül ezúttal az újonnan alakult Demokratikus Unió az Integrációért (Demokratska Unija za Integraciju; a továbbiakban: DUI) tizenhat (145 607; 12,1%), a DPA hét (64 025; 5,3%), a PDP kettő (27 253; 2,4%), az NDP pedig egy (26 392; 2,2%) mandátumot szerzett. A roma pártok közül önálló listával egyedül az SRM volt eredményes, azzal, hogy szintén egy (7044; 0,6%) mandátumot nyert el. (Öt önálló nemzetiségi lista szerzett összesen huszonhét nemzetiségi mandátumot.)

Az önállóan induló Macedóniai Szerbek Demokratikus Szövetsége (Demokratski Sojuz na Srbite vo Makedonija; a továbbiakban: DSSM) (1715; 0,2%), a roma PCERM (1706; 0,2%), a Macedóniai Roma Egységért Párt (Partija za Jedinstvo za Rome u Makedoniji; a továbbiakban: PJRM) (239; 0%), valamint a Macedón Bosnyák Párt (Bošnjačka Partija Makedonija; a továbbiakban: BPM) (45; 0%) nem szereztek mandátumot.

A Liga a Demokráciáért (Liga za Demokratija; továbbiakban: LD) párttal számos nemzetiségi párt, többek között a Macedóniai Vlachok Pártja (Partija na Vlasite od Makedonija; a továbbiakban: PVM), a szerb DSSM, a Demokratikus Muszlim Párt (Demokratska Muslimanska Partija; a továbbiakban: DMS), a Macedóniai Egyiptomiak Demokratikus Mozgalmának Pártja (Partija za Demokratsko Dviženje na Egipkanite vo Makedonija; a továbbiakban: PDDEM) és a muszlim SDAM indult közös listán, mandátumot azonban ez a formáció nem nyert (4418; 0,4%).

A többségi Macedón Szociáldemokrata Unió (Socialdemokratski Sojuz na Makedonija; a továbbiakban: SDSM) által vezetett „Együtt Macedóniáért” (Za Makedonija Zaedno; a továbbiakban: ZMZ) elnevezésű listán indult a Bosnyák Demokratikus Liga a Macedón Köztársaságban (Demokratska Liga na Bošnjacite vo Republika Makedonija; a továbbiakban: DLBRM), a roma Macedóniai Romák Egyesült Pártja (Obedineta Partija na Romite

od Makedonija; a továbbiakban: OPRM), a szerb DPSM, a török DPTM és a vlach Macedónia Vlachok Demokratikus Uniója (Demokratski Sojuz na Vlasite od Makedonija; a továbbiakban: DSVM). A választási lista összesen hatvan helyet szerzett, amelyből a török DPTM-et kettő, a roma OPRM-et, a bosnyák DLBRM-et, valamint a szerb DPSM-et pedig egy-egy hely illette meg.²⁴

14. táblázat: A 2002-es parlamenti választásokon önállóan induló és mandátumot szerző nemzeti kisebbségi pártok eredményei

Párt	Mandátum	%	Szavazatszám
DUI (albán)	16	12,1	145 607
DPA (albán)	7	5,3	64 025
PDP (albán)	2	2,4	27 253
NDP (albán)	1	2,2	26 392
SRM (roma)	1	0,6	7 044
Összesen	27	22,6	270 321

Forrás: a szerző gyűjtése

15. táblázat: A 2002-es parlamenti választásokon önállóan induló, de mandátumot nem szerző nemzeti kisebbségi pártok eredményei

Párt	Mandátum	%	Szavazatszám
DSSM (szerb)	–	0,2	1715
PCERM (roma)	–	0,2	1706
PJRM (roma)	–	0	239
BPM (bosnyák)	–	0	45
Összesen	–	0,4	3705

Forrás: a szerző gyűjtése

24 Az Állami Választási Bizottság 2002-es parlamenti választásokra vonatkozó adatközlése alapján. Letöltés helye: www.sec.mk; letöltés ideje: 2025. 12. 22.

A 2006. július 5-én megrendezett parlamenti választások alkalmával harminchárom lista indult (huszonhat többségi és hét nemzetiségi), amelyek közül nyolc jutott be a központi törvényhozásba.

Az önállóan induló nemzetiségi pártok közül az albán DUI és PDP, valamint a bosnyák DLBRM (a párt csupán a harmadik választókerületen képezte a koalíció részét) által alkotott koalíciós vegyes, de tulajdonképpen albán nemzetiségi lista tizenhat mandátumot szerzett, amelyből tizenhárom a DUI-t, három pedig a PDP-t illette meg (113 522; 12,1%). Az egyedül induló albán DPA ezúttal tizenegy (70 261; 7,5%), a Macedóniában élő muszlimokat képviselni kívánó Párt az Európai Jövőért (Partija za Evropska Idnina; a továbbiakban: PEI) nevet viselő formáció pedig egy (11 255; 1,2%) mandátumot szerzett. (Három önálló nemzetiségi lista szerzett összesen huszonnyolc nemzetiségi mandátumot.)

Az önállóan induló albán listák közül az NDP (4325; 0,5%), valamint az Új Demokratikus Erők (Novi Demokratski Sili; a továbbiakban: NDS) és az Albánok Demokratikus Szövetsége (Demokratska Alijansa na Albancite; a továbbiakban: DAA) koalíciós lista (4117; 0,4%) eredménytelenül indultak. A Szerb Radikális Párt Macedóniában (Radikalna Stranka na Srbite vo Makedonija; a továbbiakban: RSSM) (1413; 0,2%) és a Mozgalom a Törökök Nemzeti Egységéért (Dviženje za Nacionalno Edinstvo na Turcite vo Makedonija; a továbbiakban: DNETM) (620; 0,1) szintén nem tudtak elegendő szavazatot gyűjteni az egy mandátum megszerzéséhez.

A jobboldal legnagyobb politikai entitása, a Belső Macedón Forradalmi Szervezet – Macedón Nemzeti Egység Demokratikus Pártja (Vnatrešna Makedonska Revolucionerna Organizacija – Demokratska Partija za Makedonsko Nacionalno Edinstvo; a továbbiakban: VMRO–DPMNE) által vezetett „Egy jobb Macedóniáért” (Za Podobra Makedonija; a továbbiakban: ZPM) elnevezésű listán, valamint a baloldal legmeghatározóbb pártja, az SDSM által indított, ismét az „Együtt Macedóniáért” elnevezésű választási listán egyaránt számos nemzetiségi párt kapott helyet.²⁵

A VMRO–DPMNE választási listáján a roma pártok közül az SRM, a Macedóniai Romák Demokratikus Erőinek Pártja (Partija na Demokratski Sili Romite na Makedonija; a továbbiakban: PDSRM) és a Roma Integrációért Párt (Partija za Integracija na Romite; a továbbiakban: PIR) indult. E választási listán szerepelt még a Macedóniai Törökök Mozgalmának Pártja (Partija za Dviženje na Turcite vo Makedonija; a továbbiakban: PDTM), a muszlim SDAM és a Bosnyák Demokrata Párt (Bošnjačka Demokratska Partija; a továbbiakban: BDP), valamint a vlach PVM is. E nemzetiségi pártok közül egyedül a roma SRM nyert egy mandátumot.

25 Az Állami Választási Bizottság 2006-os parlamenti választásokra vonatkozó adatközlése alapján. Letöltés helye: www.sec.mk; letöltés ideje: 2026. 01. 03.

Az SDSM által indított listán a török DPTM kettő, a roma OPRM és a szerb DPSM egy-egy mandátumot nyertek. A vlach DSVM is e listán szerepelt, mandátumot azonban nem szerzett.²⁶

16. táblázat: A 2006-os parlamenti választásokon önállóan induló és mandátumot szerző nemzeti kisebbségi pártok eredményei

Párt	Mandátum	%	Szavazatszám
DUI/PDP/DLBRM (albán–bosnyák)	16	12,1	113 522
DPA (albán)	11	7,5	70 261
PEI (muszlim)	1	1,2	11 255
Összesen	28	20,8	195 038

Forrás: a szerző gyűjtése

17. táblázat: A 2006-os parlamenti választásokon önállóan induló, de mandátumot nem szerző nemzeti kisebbségi pártok eredményei

Párt	Mandátum	%	Szavazatszám
NDP (albán)	–	0,5	4 325
NDS/DAA (albán)	–	0,4	4 117
RSSM (szerb)	–	0,2	1 413
DNETM (török)	–	0,1	620
Összesen	–	1,2	10 475

Forrás: a szerző gyűjtése

A 2008. június 1-jén lebonyolított előrehozott parlamenti választások során tizenhat választási lista indult (nyolc többségi és nyolc nemzetiségi), amelyek közül öt jutott be a macedón parlamentbe.

26 Észak-Macedónia parlamentjének elektronikus honlapja alapján. Letöltés helye: www.sobranie.mk; le-töltés ideje: 2026. 01. 04.

E választások alkalmával is számos nemzetiség vett részt önálló listával, közülük ket-
tőnek sikerült mandátumot szereznie. Az albán nemzetiség pártjai közül a DUI ezúttal
tizennyolc (125 997; 12,8%), a DPA pedig ismét tizenegy (84 128; 8,6%) mandátumot²⁷
nyert el. A muszlim PEI ezúttal is egy (14 473, 1,5%) képviselői helyet szerzett. (Három
önálló nemzetiségi lista szerzett összesen harminc nemzetiségi mandátumot.)

Az önállóan induló albán listák közül az Albánok Demokratikus Uniója (Demokratska
Unija na Albancite; a továbbiakban: DUA) (6513; 0,7%), a PDP (5209; 0,5%) és a Nem-
zeti Demokratikus Unió (Nacionalna Demokratska Unija; a továbbiakban: NDU) (1654;
0,2%) nem jutottak be a parlamentbe. A szerb RSSM (4323; 0,4%) és a török DNETM
(3782; 0,4) szintén mandátum nélkül maradtak.

A többségi VMRO listája ezúttal is számos nemzeti közösség listájával együtt indult.
A török DPTM, a szerb DPSM, a roma pártok közül a Romák Demokratikus Uniója
(Demokratska Unija na Romite; a továbbiakban: DUR) az SRM, a PIR, a PCERM, a
muszlim SDAM, a bosnyák BDP, valamint a vlach PVM is e nemzetiségi pártok között ta-
lálható. E pártok közül a török DPTM, a szerb DPSM, a roma SRM és a muszlim SDAM
volt eredményes és nyert egy-egy mandátumot.²⁸

A szintén többségi SDSM által indított listán a nemzetiségi pártok közül a vlach DSVM
vett részt, mandátumot azonban ezúttal sem szerzett.²⁹

**18. táblázat: A 2008-as előrehozott parlamenti választásokon önállóan induló és mandátumot szerző
nemzetiségi pártok eredményei**

Párt	Mandátum	%	Szavazatszám
DUI (albán)	18	12,8	125 997
DPA (albán)	11 ³⁰	8,6	84 128
PEI (muszlim)	1	1,5	14 473
Összesen	30	22,9	224 598

Forrás: a szerző gyűjtése

27 Imer Selmani, a DPA képviselője, miután a választásokat követően megalapította az Új Demokrácia
(Nova Demokratija; a továbbiakban: ND) elnevezésű pártját, további három képviselőtársával együtt
kivált a DPA 11 fős frakciójából.

28 Észak-Macedónia parlamentjének elektronikus honlapja alapján. Letöltés helye: www.sobranie.mk; le-
töltés ideje: 2026. 01. 06.

29 Az Állami Választási Bizottság 2008-as parlamenti választásokra vonatkozó adatközlése alapján. Letöltés
helye: www.sec.mk; letöltés ideje: 2026. 01. 05.

30 Pártszakadást követően a DPA 7, az ND pedig 4 mandátummal rendelkezett.

19. táblázat: A 2008-as előrehozott parlamenti választásokon önállóan induló, de mandátumot nem szerző nemzetiségi pártok eredményei

Párt	Mandátum	%	Szavazatszám
DUA (albán)	–	0,7	6 513
PDP (albán)	–	0,5	5 209
RSSM (szerb)	–	0,4	4 323
DNETM (török)	–	0,4	3 782
NDU (albán)	–	0,2	1 654
Összesen	–	2,2	21 481

Forrás: a szerző gyűjtése

A 2011. június 5-én megtartott előrehozott parlamenti választásokon tizennyolc választási lista indult (tizenegy többségi és hét nemzetiségi), amelyek közül öt jutott be a központi törvényhozásba.

Az önállóan induló nemzetiségi pártok közül ezúttal csak az albán pártok voltak eredményesek. Közülük a DUI tizenöt (115 092; 10,2%), a DPA nyolc (66 315; 5,9%), a Nemzeti Demokratikus Újjászületés (Nacionalna Demokratska Prerodba; a továbbiakban: NADP) pedig két (29 996; 2,7%) mandátumhoz jutott. (Három önálló nemzetiségi lista szerzett összesen huszonöt nemzetiségi mandátumot.)

További önállóan induló listák között találjuk az ND-t (19 958; 1,8%), a DUA-t (4517; 0,4%), az NDU-t (470; 0,04%), valamint a PDP-t (277; 0,02%), de ezek az albán pártok ezúttal nem tudtak parlamenti helyet szerezni.

A VMRO által indított listán való részvétel mellett e választások alkalmával is számos nemzeti közösség döntött. Ezúttal a török DPTM, a szerb DPSM, a roma pártok közül az SRM, a PIR és a Roma Demokratikus Erők (Demokratski Sili na Romite; a továbbiakban: DSR), a muszlim SDAM, a bosnyák BDP, valamint a vlach PVM határozott a VMRO-val való közös indulás mellett. E pártok közül ismét a török DPTM, a szerb DPSM, a roma SRM, valamint a muszlim SDAM volt eredményes és nyert egy-egy mandátumot.³¹

Az SDSM által indított listán a muszlim PEI, a török DNETM és PDTM, a szerb DSSM és a Szerb Haladó Párt Macedóniában (Srpska Napredna Stranka vo Makedonija:

31 Észak-Macedónia parlamentjének elektronikus honlapja alapján. Letöltés helye: www.sobranie.mk; letöltés ideje: 2026. 01. 10.

a továbbiakban: SNSM), a roma PCERM, a vlach DSVM, valamint a bosnyák DLBRM indult, és e pártok közül a PEI három, a DNETM, az SNSM, a PCERM és a DLBRM pedig egy-egy parlamenti mandátumot nyertek.³²

A három, a diaszpórában megszerezhető mandátumért a nemzetiségi pártok közül a hetes választókerületben az ND (34 szavazat), a DUI (426 szavazat) és a DPA (59 szavazat), a nyolcas választókerületben pedig a DUI (6 szavazat) és a PDP (1 szavazat) indult önálló listával, mandátumot azonban egyik választókerületben sem sikerült szerezniük. A kilences választókerületben nem indult önálló nemzetiségi lista.³³

20. táblázat: A 2011-es előrehozott parlamenti választásokon önállóan induló és mandátumot szerző nemzetiségi pártok eredményei

Párt	Mandátum	%	Szavazatszám
DUI (albán)	15	10,2	115 092
DPA (albán)	8	5,9	66 315
NAPD (albán)	2	2,7	29 996
Összesen	25	18,8	211 403

Forrás: a szerző gyűjtése

21. táblázat: A 2011-es előrehozott parlamenti választásokon önállóan induló, de mandátumot nem szerző nemzetiségi pártok eredményei

Párt	Mandátum	%	Szavazatszám
ND (albán)	–	1,8	19 958
DUA (albán)	–	0,4	4 517
NDU (albán)	–	0,04	470
PDP (albán)	–	0,02	277
Összesen	–	2,3	25 222

Forrás: a szerző gyűjtése

³² Uo.

³³ Az Állami Választási Bizottság 2011-es parlamenti választásokra vonatkozó adatközlése alapján. Letöltés helye: www.sec.mk; letöltés ideje: 2026. 01. 10.

A 2014. április 27-én megtartott előrehozott parlamenti választásokon tizennégy választási lista indult (kilenc többségi és öt nemzetiségi), amelyek közül hat jutott be a parlamentbe.

Az előző alkalomhoz hasonlóan ezen az előrehozott parlamenti választáson is az önállóan indulók és mandátumot szerzők között kizárólag albán pártokat találunk. Ekkor a DUI tizenkilenc (153 638; 14,2%), a DPA hét (66 393; 6,1%), a NADP pedig egy (17 783; 1,6%) mandátumot nyert. (Három önálló nemzetiségi lista szerzett összesen huszonhét nemzetiségi mandátumot.)

A muszlim érdekek mentén szerveződött PEI (3194; 0,3%) és az albán PDP (385; 0,04%) szintén önállóan indultak, mandátumszerzési kísérletük azonban nem járt sikerrel.

A VMRO listáján ezúttal is számos nemzetiségi párt indult, köztük a török DPTM, a szerb DPSM, a roma SRM, a PIR, a DSR, a Roma Demokrata Párt (Demokratska Partija na Romite; a továbbiakban: DPR), a Macedóniai Egyesült Romák (Romi Obedineti od Makedonija; a továbbiakban: ROM) a Roma Egyenlőségért Egyesített Párt (Obedineta Partija za Ednakvost na Romite; OPER) a muszlim SDAM és a bosnyák BDP, továbbá a vlach PVM. A felsorolt pártok közül ezúttal is a török DPTM, a szerb DPSM, a roma SRM, valamint a muszlim SDAM nyert egy-egy parlamenti helyet.³⁴

Az SDSM által indított listán a török PDTM, a Szerb Párt Macedóniában (Srpska Stranka vo Makedonija; a továbbiakban: SSM) a roma PCERM, a bosnyák Szandzsák Liga (Sandžačka Liga; a továbbiakban: SL), valamint a vlach DSVM indult, közülük a PDTM nyert egy mandátumot.³⁵

A diaszpórában elérhető helyekért a nemzeti kisebbségi pártok színeiben a hetes választókerületben a DUI (2822 szavazat), a NADP (428 szavazat) és a DPA (104 szavazat), nyolcasban a DUI (475 szavazat) és a DPA (5 szavazat), a kilencesben pedig csak a DUI indult önálló listával (4 szavazat), nemzetiségi mandátum azonban egyik választókerületben sem született.³⁶

34 Észak-Macedónia parlamentjének elektronikus honlapja alapján. Letöltés helye: www.sobranie.mk; letöltés ideje: 2026. 01. 17.

35 Uo.

36 Az Állami Választási Bizottság 2014-es parlamenti választásokra vonatkozó adatközlése alapján. Letöltés helye: www.sec.mk; letöltés ideje: 2026. 01. 18.

22. táblázat: A 2014-es előrehozott parlamenti választásokon önállóan induló és mandátumot szerző nemzetiségi pártok eredményei

Párt	Mandátum	%	Szavazatszám
DUI (albán)	19	14,2	153 638
DPA (albán)	7	6,1	66 393
NAPD (albán)	1	1,6	17 783
Összesen	27	21,9	237 814

*Forrás: a szerző gyűjtése***23. táblázat: A 2014-es előrehozott parlamenti választásokon önállóan induló, de mandátumot nem szerző nemzetiségi pártok eredményei**

Párt	Mandátum	%	Szavazatszám
PEI (muszlim)	–	0,3	3194
PDP (albán)	–	0,04	385
Összesen	–	0,3	3579

Forrás: a szerző gyűjtése

A 2016. december 11-én megtartott előrehozott parlamenti választások során tizenegy választási lista indult (hat többségi és öt nemzetiségi), amelyek közül hat jutott be a parlamentbe.

Az önállóan induló és mandátumot szerző albán nemzetiségi pártok közül a DUI ezúttal tíz (86 796; 7,7%), a Besa Mozgalom (Dviženje Besa; a továbbiakban: Besa) pedig öt (57 868; 5%) mandátumot nyert el. A három albán párt, a Reformmozgalom az Albán Demokrata Pártban (Dviženjeto za Reformi vo Demokratskata Partija na Albancite; a továbbiakban: DRDPA), az Egység (Edinstvo; a továbbiakban: Edinstvo), továbbá a Demokratikus Nemzeti Reneszánsz (Demokratska Nacionalna Renesansa; a továbbiakban: DNR) elnevezésű pártok koalíciójából álló Szövetség az Albánokért (Alijansa za Albancite; a továbbiakban: AA) három (35 121; 3%) képviselői helyett szerzett. A szintén albán DPA két (30 964; 2,7%) mandátummal volt eredményes. (Négy önálló nemzetiségi lista szerzett összesen húsz nemzetiségi mandátumot.)

A szintén albán PDP (1143; 0,1%) ezúttal is önállóan indult, mandátumot azonban nem szerzett.

A VMRO listáján ekkor a török pártok közül DPTM és a DNETM, a szerb DPSM, a roma pártok közül az SRM, a PIR, a DSR, a DPR, a ROM és az OPER, a muszlim SDAM és a bosnyák BDP, valamint a vlach PVM szerepelt. A listán részt vevők közül a török DPTM, a szerb DPSM és a roma SRM nyertek egy-egy mandátumot.³⁷

Az SDSM által indított listán a török PDTM, a szerb SSM és SNSM, a roma PCERM, a vlach DSVM és a muszlim PEI indultak. E pártok közül a PDTM, az SSM, a PEI és a PCERM szerzett egy-egy mandátumot.³⁸

A diaszpóra mandátumait korábban három választókerületben osztották ki, amelyek száma ezúttal az összevonás következtében egyre módosult. E hetes számú választókerületben a nemzetiségi pártok közül egyedül a DUI indult (886 szavazat), mandátumhoz azonban nem jutott.³⁹

24. táblázat: A 2016-os előrehozott parlamenti választásokon önállóan induló és mandátumot szerző nemzetiségi pártok eredményei

Párt	Mandátum	%	Szavazatszám
DUI (albán)	10	7,7	86 796
Besa (albán)	5	5	57 868
AA (DRDPA/Edinstvo/DNR) (albán)	3	3	35 121
DPA (albán)	2	2,7	30 964
Összesen	20	18,4	210 749

Forrás: a szerző gyűjtése

25. táblázat: A 2016-os előrehozott parlamenti választásokon önállóan induló, de mandátumot nem szerző nemzetiségi pártok eredményei

Párt	Mandátum	%	Szavazatszám
PDP (albán)	–	0,1	1 143
Összesen	–	0,1	1 143

Forrás: a szerző gyűjtése

37 Észak-Macedónia parlamentjének elektronikus honlapja alapján. Letöltés helye: www.sobranie.mk; letöltés ideje: 2026. 01. 24.

38 Uo.

39 Az Állami Választási Bizottság 2016-os parlamenti választásokra vonatkozó adatközlése alapján. Letöltés helye: www.sec.mk; letöltés ideje: 2026. 01. 25.

A 2020. július 15-én megtartott előrehozott parlamenti választások során tizenöt választási lista indult (tizenegy többségi és négy nemzetiségi), amelyek közül hat jutott be a parlamentbe.

Ez a választás több szempontból is rendhagyónak minősült a korábbiakhoz képest. Egyrészt az albán pártok mellett először indult önállóan egy más nemzetiségi, egy roma párt is, másrészt pedig arra sem volt korábban példa, hogy egy többségi párttal közösen induljon egy albán párt.

A nemzetiségi pártok közül önállóan ismét az albán pártok voltak eredményesek. A DUI tizenöt (104 699; 11,5%), az AA és a választások előtti évben létrejött Alternativa (Alternativa; a továbbiakban: AAA) koalíciója tizenkettő (81 620; 9%), a DPA pedig egy (13 930; 9%) mandátumot szerzett. (Három önálló nemzetiségi lista szerzett összesen huszonnyolc nemzetiségi mandátumot.)

A Roma Néppárt (Narodna Partija na Romite; a továbbiakban: NPR) egyedül indult a parlamenti választásokon, mandátumot azonban nem sikerült szereznie (1225; 0,1%).⁴⁰

A VMRO listáján a török DNETM, a szerb DPSM és az SNSM, a roma pártok közül a DSR, a DPR és az OPRM, a vlach PVM, valamint a muszlim SDAM indult, közülük egyedül a szerb DPSM nyert egy mandátumot.⁴¹

Az SDSM által indított listán indulás mellett döntött az albán Besa párt, a török PDTM és a DPTM, a szerb SSM, a muszlim PEI, a Bosnyák Demokratikus Szövetség (Bošnjački Demokratski Sojuz; a továbbiakban: BDS), valamint a vlach DSVM. A roma pártok közül az OPER, az SRM, a Romák Demokratikus Jólétéért Párt (Partija za Demokratski Prosperitet na Romite; a továbbiakban: PDPR), továbbá az Észak-Macedón Köztársaság Romáinak Teljes Emancipációjáért Párt (Partija za Celosna Emancipacija na Romite od Republika Severna Makedonija; a továbbiakban: CER od RSM) található meg e formációban. E nemzetiségi pártok közül a Besa négy, a PDTM, a DPTM és az SSM pedig egy-egy mandátumhoz jutottak.⁴²

40 Az Állami Választási Bizottság 2020-as parlamenti választásokra vonatkozó adatközlése alapján. Letöltés helye: www.sec.mk; letöltés ideje: 2026. 01. 26.

41 Észak-Macedónia parlamentjének elektronikus honlapja alapján. Letöltés helye: www.sobranie.mk; letöltés ideje: 2026. 01. 27.

42 Uo.

26. táblázat: A 2020-as előrehozott parlamenti választásokon önállóan induló és mandátumot szerző nemzeti közösségi pártok eredményei

Párt	Mandátum	%	Szavazatszám
DUI (albán)	15	11,5	104 699
AA és AAA koalíció (albán)	12	9	81 620
DPA (albán)	1	1,5	13 930
Összesen	28	22	200 249

Forrás: a szerző gyűjtése

27. táblázat: A 2020-as előrehozott parlamenti választásokon önállóan induló, de mandátumot nem szerző nemzetiségi pártok eredményei

Párt	Mandátum	%	Szavazatszám
NPR (roma)	–	0,1	1225
Összesen	–	0,1	1225

Forrás: a szerző gyűjtése

A 2024. május 8-án lebonyolított előrehozott parlamenti választások során tizenhét választási lista indult (tizenöt többségi és két nemzeti közösségi), amelyek közül hat jutott be a parlamentbe.

A nemzetiségi pártok önállóan, tisztán nemzetiségi listával e választások alkalmával két választási koalícióba tömörülve indultak. Az albán DUI által vezetett Európai Front (Evropski front; a továbbiakban: EF) nevű listán az albán pártok közül az AA,⁴³ a DPA, a Népi Mozgalom (Narodno Dviženje; a továbbiakban: NDE), valamint az Európai Demokrata Párt (Evropskata Demokratska Partija; a továbbiakban: EDP) szerepeltek. E listán vettek részt továbbá a DPTM és a Macedóniai Törökök Igazságosságért és Demokráciáért Mozgalma (Dviženjeto na Turcite na Makedonija za Pravda i Demokratija; a továbbiakban: DTMPD), a roma SRM, bosnyák részről pedig a BDP. A lista összesen tizennyolc parlamenti helyet szerzett (137 561; 14,1%), amelyből az albán pártok közül a DUI tíz, az AA négy, a DPA és az ND pedig egy-egy mandátumot nyertek. A két török párt, a DPTM és a DTMPD szintén egy-egy mandátumhoz jutott, míg az albán EDP, a roma SRM és a bosnyák BDP nem kerültek be a parlamentbe.

43 A párt Zijadin Sela vezette szárnya indult a DUI-val közösen.

A kizárólag albán pártok által létrehozott VLEN pártkoalíciónak a Besa, a DUI-ból kivált Demokratikus Mozgalom (Demokratsko Dviženje; a továbbiakban: DD), az AAA, az AA további két szárnya,⁴⁴ illetve Albin Kurti koszovói miniszterelnök egyik macedón állampolgársággal is rendelkező, Bekim Qoku nevű főtanácsadóján keresztül az Önrendelkezés Mozgalom (Lëvizja Vetëvendosje; a továbbiakban: LVV)⁴⁵ voltak a tagjai. A pártkoalíció tizennégy mandátumot nyert (107 090; 11%), amelyből a Besa, a DD, az AAA, valamint az AA Arben Taravari vezette frakciója egyaránt három-három, míg az LVV és az AA Arben Fetai által irányított szárnya egy-egy mandátumot szereztek. (Két önálló nemzeti listát szerzett összesen harminckettő nemzeti listás mandátumot.)⁴⁶

A VMRO listáján ezúttal a török DNETM, a szerb DPSM és SNSM, a roma pártok közül a DSR, a DPR, a ROM és az OPER, a vlach PVM, valamint a Bosnyák Néppárt (Bošnjačka Narodna Partija; a továbbiakban: BNP) indultak, közülük ismét csak a szerb DPSM nyert egy mandátumot.⁴⁷

Az SDSM által indított pártlistán a török PDTM, a szerb SSM, a vlach DSVM, a muszlim SDAM, a roma pártok közül pedig az SRM és a PDPR szerepeltek, ezúttal egyik sem jutott be a parlamentbe.⁴⁸

28. táblázat: A 2024-es parlamenti választásokon önállóan induló és mandátumot szerző nemzeti listás pártok eredményei

Párt	Mandátum	%	Szavazatszám
EF (DUI/AA/DPA/ND/DPTM/DTMPD/EDP/SRM/BDP (vegyes))	18	14,1	137 561
VLEN (Besa/DD/AAA/AA/LVV (albán))	14	11	107 090
Összesen	32	25,1	244 651

Forrás: a szerző gyűjtése

44 A párt Arben Taravari és Arben Fetai által vezetett tömörülései. A Taravari-féle szárny 2025. május 13-án bejelentette, hogy elhagyja a VLENT és a kormánykoalíciót, és ellenzékbe vonul.

45 Németh Ferenc: *Észak-Macedónia kül- és belpolitikája a 2024-es választások után – választási értékelés*. MKI választási értékelő. Letöltés helye: www.hiia.hu; letöltés ideje: 2026. 01. 28.

46 Az Állami Választási Bizottság 2024-es parlamenti választásokra vonatkozó adatközlése alapján. Letöltés helye: www.sec.mk; letöltés ideje: 2026. 02. 01.

47 Észak-Macedónia parlamentjének elektronikus honlapja alapján. Letöltés helye: www.sobranie.mk; letöltés ideje: 2026. 02. 01.

48 Az Állami Választási Bizottság 2024-es parlamenti választásokra vonatkozó adatközlése alapján. Letöltés helye: www.sec.mk; letöltés ideje: 2026. 01. 31.

29. táblázat: Az önállóan induló és mandátumot szerző és az önállóan induló, de mandátumot nem szerző nemzetiégi pártokra leadott szavazatszámok összesítése

Választás éve	Önállóan induló és mandátumot szerző nemzetiégi pártokra leadott szavazatszám	%	Önállóan induló, de mandátumot nem szerző nemzetiégi pártokra leadott szavazatszám	%	Összesen	%
1990	308 090	24,4	5 743	0,5	313 833	24,9
1994	229 509	16,9	36 062	2,8	265 571	19,7
1998	214 360 ⁴⁹	19,3	14 930	1,3	229 290	20,6
	248, 284 ⁵⁰	24,2	28 341	3,3	276 625	27,5
2002	270 321	22,6	3 705	0,4	274 026	23
2006	195 038	20,8	10 475	1,2	205 513	22
2008	224 598	22,9	21 481	2,2	246 079	25,1
2011	211 403	18,8	25 222	2,3	236 625	21,1
2014	237 814	21,9	3 579	0,3	241 393	22,2
2016	210 749	18,4	1 143	0,1	211 892	18,5
2020	200 249	22	1 225	0,1	201 474	22,1
2024	244 651	25,1	–	–	244 651	25,1

Forrás: a szerző gyűjtése

49 Az arányos rendszerben önállóan induló és mandátumot szerző nemzeti kisebbségi listák eredményei.

50 A többségi rendszerben önállóan induló és mandátumot szerző nemzeti kisebbségi listák eredményei.

30. táblázat: A parlamenti választásokon önállóan induló nemzetiségi pártok által szerzett mandátumok

Önálló nemzetiségi listán szerzett mandátum										
Választás éve	albán	török	roma	szerb	bosnyák	muszlim	vlach	vegyes	összesen	
1990	17 (PDP)1 (NDP)5 (PDP/NDP)	–	–	–	–	–	–	–	23	
1994	10 (PDP)4 (NDP)	–	1 (PCERM)	–	–	–	–	1 (DPTM/SDAM-IP)	16	
1998	8 (PDP/DPA)10 (PDP)7 (DPA)	–	1 (SRM)	–	–	–	–	–	26	
2002	16 (DUI)7 (DPA)2 (PDP)1 (NDP)	–	1 (SRM)	–	–	–	–	–	27	
2006	11 (DPA)	–	–	–	–	1 (PEI)	–	16 (DUI/PDP/DLBRM)	28	
2008	18 DUI)11 (DPA)	–	–	–	–	1 (PEI)	–	–	30	
2011	15 (DUI)8 (DPA)2 (NAPD)	–	–	–	–	–	–	–	25	
2014	19 (DUI) (DPA)1 (NAPD)	–	–	–	–	–	–	–	27	
2016	10 (DUI)5 (Besa)3 (AA) (DRDPA/Edinstvo/DNR)2 (DPA)	–	–	–	–	–	–	–	20	
2020	15 (DUI)12 (AA/AAA)1 (DPA)	–	–	–	–	–	–	–	28	
2024	14 (VLEN) (Besa/DD/AA/AAA/LVV)	–	–	–	–	–	–	18 (EF)(DUI/AA/DPA/NDE/DPTM/DTMPD/EDP/SRM/BDP)	32	

Forrás: a szerző gyűjtése

31. táblázat: A parlamenti választásokon nem önállóan induló nemzetiségi pártok által szerzett mandátumok

Nem önálló nemzetiségi listán szerzett mandátum									
Választás éve	albán	török	roma	szerb	bosnyák	muszlim	vlach	vegyes	összesen
1990	–	–	1 PCERM) (SPM listán)	–	–	–	–	–	1
1994	–	–	–	–	–	–	–	–	0
1998	–	–	–	–	–	–	–	–	0
2002	–	2 (DPTM) (SDSM listán)	1 (OPRM) (SDSM listán)	1 (DPSM) (SDSM listán)	1 (DLBRM) (SDSM listán)	–	–	–	5
2006	–	2 (DPTM) (SDSM listán)	1 (SRM) (VMRO lis- tán) 1 (OPRM) (SDSM listán)	1 (DPSM) (SDSM listán)	–	–	–	–	5
2008	–	1 (DPTM) (VMRO lis- tán)	1 (SRM) (VMRO listán)	1 (DPSM) (VMRO listán)	–	1 (SDAM) (VMRO listán)	–	–	4

Nem önálló nemzetiségi listán szerzett mandátum									
Választás éve	albán	török	roma	szerb	bosnyák	muszlim	vlach	vegyes	összesen
2011	–	1 (DPTM) (VMRO listán) 1 (DNETM) (SDSM listán)	1 (SRM) (VMRO listán) 1 PCERM) (SDSM listán)	1 (DPSM) (VMRO listán) 1 (SNSM) (SDSM listán)	1 (BLDRM) (SDSM listán)	1 (SDAM) (VMRO listán) 3 (PEI) (SDSM listán)	–	–	11
2014	–	1 (DPTM) (VMRO listán) 1 (PDTM) (SDSM listán)	1 (SRM) (VMRO listán)	1 (DPSM) (VMRO listán)	–	1 (SDAM) (VMRO listán)	–	–	5
2016	–	1 (DPTM) (VMRO listán) 1 (PDTM) (SDSM listán)	1 (SRM) (VMRO listán) 1 PCERM) (SDSM listán)	1 (DPSM) (VMRO listán) 1 (SSM) (SDSM listán)	–	1 (PEI)(SDSM listán)	–	–	7
2020	4 (Besa) (SDSM listán)	1 (PDTM) 1 (DPTM) (SDSM listán)	–	1 (DPSM) (VMRO listán) 1 (SSM) (SDSM listán)	–	–	–	–	8
2024	–	–	–	1 (DPSM) (VMRO listán)	–	–	–	–	1

Forrás: a szerző gyűjtése

A választási rendszer és a nemzetiségi mandátumok összefüggései

Az Észak-Macedóniában élő nemzeti közösségek közül a legnépesebb – a társadalom közel egyharmadát kitevő – albán közösség az, amelynek érdekképviselői szervei és pártjai az első demokratikus parlamenti választásoktól kezdve folyamatosan és eredményesen vettek részt a politikai életben, megszerezve a legtöbb önálló mandátumot. A kezdeti időszakban, az első három parlamenti választás alkalmával a PDP dominanciája volt jellemző. Mögötte a második helyen az NDP állt, amelyet 1998-tól a DPA váltott fel. 2002-től, a DUI megjelenésével azonban gyökeresen átrajzolódtak a korábbi erőviszonyok. Ekkortól egészen napjainkig a DUI a legerősebb albán nemzetiségi párt, amelyet 2014-ig a DPA követett a második helyen. A DUI dominanciáját jól mutatja, hogy 2006-ban és 2024-ben egyaránt vegyes összetételű, de önálló nemzetiségi koalícióban szerezte meg a legtöbb (13, illetve 10) nemzetiségi mandátumot. 2014 után ugyanakkor a további albán pártok parlamentbe jutása (Besa, AA, AAA, NDE, DD) vagy ottani létrejötte (ND) az albán politikai tér további széttagolódásához vezetett.

A 2024-es parlamenti választások sajátossága, hogy ekkor már nem indult teljesen önállóan albán párt. A formációik egy része a Besa párttal összefogva alkotott önálló nemzetiségi listát, míg a másik részük a DUI köré szerveződve, egy szélesebb vegyes kisebbségi listával vett részt a megmérettetésen. A vizsgált időszakban lebonyolított választásokon az önállóan induló albán pártok száma kettő és kilenc között alakult, míg mandátumainak száma a kezdeti 14-ről (1994) egészen harmincig (2024) emelkedett.⁵¹ Annak ellenére, hogy 2016-tól egyre több albán formáció jelent meg, e közösség a szétforgácsolt politikai tér ellenére is meg tudta tartani pozícióit, és stabilan birtokolja a megszerezhető parlamenti helyek közel egynegyedét. Ebben a folyamatban a 2020-as választás rendhagyónak számított, mivel a Besa párt ekkor az SDSM listáján indulva megtörte azt a három évtizedes gyakorlatot, amely szerint az albán pártok korábban szigorúan elzárkóztak a többségi macedón pártok listáin való szerepléstől.

Az ország roma közössége a második helyen áll az önálló parlamenti mandátumok megszerzése tekintetében. Ez a második pozíció a politikai entitásaiak létszámára is igaz, mivel a vizsgált időszakban összesen 15 pártjuk vett részt a parlamenti választásokon, amelyek közül csupán három bizonyult eredményesnek.⁵² Bár a roma pártok eddig minden parlamenti választáson részt vettek, mindössze három egymást követő alkalommal (1994, 1998, 2002)

51 1990-ben 23, 1994-ben 14, 1998-ban 25, 2002-ben 26, 2006-ban 27, 2008-ban 29, 2011-ben 25, 2014-ben 27, 2016-ban 20, 2020-ban 28, 2024-ben pedig 30 mandátumot szerzett az albán közösség.

52 Az albánok esetében összesen 17, a romák esetében 15, a bosnyákok esetében 6, a törökök és a szerbek esetében 5, a muszlimok esetében 3, a vlachok esetében 2, az egyiptomiak esetében pedig 1 választáson részt vevő entitással találkozhatunk az 1990 és 2024 közötti időszakban (34 év alatt 8 nemzetiség összesen 54 pártja vett részt a választásokon, amelyből együttesen 24 volt eredményes: 11 albán, 4 török, 3 roma, 3 szerb, 2 muszlim és 1 bosnyák). Módszertani megjegyzés: Az AA formációt a parlamentben és a választások során betöltött egységes szerepe miatt egyetlen választási entitásként kezelem, nem bontva azt az alapító pártokra (DRDPA, Edinstvo, DNR). Az AA a 2016-os koalíciós indulást követően, 2018 márciusában tartott alapító kongresszusán formálisan is egységes párttá alakult Ziadin Sela vezetésével.

tudtak önállóan mandátumhoz jutni. (A PCERM és az SRM révén.) Ezzel szemben az első, 1990-es választáson, valamint a 2006 és 2016 közötti időszakban kizárólag többségi listákon voltak sikeresek.

A roma pártok többségi listákon indulásának vizsgálata során a PCERM-et kizárólag baloldali pártok oldalán láthatjuk, hiszen az első parlamenti választások alkalmával az SPM, 2011-ben és 2016-ban pedig egyaránt az SDSM listáján indulva volt eredményes. (A párt 1998-as SPM listán való indulása eredménytelenül zárult.) Az OPRM két alkalommal, 2002-ben és 2006-ban volt sikeres, szintén az SDSM által vezetett koalícióban. 2020-ban a párt a jobboldali VMRO-DPMNE-vel való együttműködés mellett döntött, ezen a listán azonban nem szerzett mandátumot. Az SRM – miután 1998-ban és 2002-ben még önállóan jutott be a törvényhozásba – a 2006 és 2016 közötti választásokon már rendre a VMRO-val szövetségben volt eredményes, egy mandátummal. Ugyanez a párt 2024-ben az albán DUI által vezetett EF önálló nemzetiségi vegyes listán indult, ám ott nem járt sikerrel. A roma pártoknak tehát – vagy önállóan, vagy a nagy macedón gyűjtőpártok listáin – a 2016-os választásokig minden alkalommal sikerült parlamenti képviselőhöz jutniuk. A legutóbbi két voksolás (2020 és 2024) alkalmával azonban a számos roma induló ellenére mandátum nélkül maradt a közösség.

A török nemzeti kisebbség önálló listával egyetlen parlamenti választás alkalmával sem bizonyult eredményesnek. Tisztán saját listát állítva a DST 1990-ben, a DPTM 1994-ben és 1998-ban, míg a DNETM 2006-ban és 2008-ban maradt ki a parlamentből. Az 1994-es év után – amikor a DPTM önálló, de vegyes nemzetiségi listával sikertelenül próbálkozott⁵³ – a török formációk egy része stratégiát váltott, és a többségi listákon való indulás mellett döntött. A vegyes nemzetiségi listás sikerre harminc évet kellett várni, amikor a 2024-es parlamenti választásokon a DPTM és a DTMPD az albán DUI által vezetett EF többnemzetiségű vegyes listájához csatlakozva egy-egy mandátumot szerzett. A nagy macedón többségi pártok listáin indulással kapcsolatban elmondható, hogy a török pártok pragmatikusan ingáztak a két nagy tömb között. Amíg a DPTM 2002-ben, 2006-ban és 2020-ban a baloldali SDSM-mel indult sikeresen, addig 2008-ban, 2011-ben, 2014-ben és 2016-ban a jobboldali VMRO-DPMNE oldalán került be a parlamentbe. Hasonlóan az SDSM szövetségeseként szerzett mandátumot a DNETM (2011-ben), majd a PDTM is három egymást követő alkalommal (2014, 2016, 2020). A török közösség pártjai tehát minden egyes választás alkalmával az indulók között szerepeltek, önálló listával azonban soha nem tudtak mandátumot szerezni. A parlamenti jelenlétüket kizárólag a macedón gyűjtőpártokkal kötött szövetség, vagy legutóbb, 2024-ben, az albán dominanciájú kisebbségi koalíció biztosította.

53 A DPTM-SDAM-IP vegyes lista ugyan egy mandátumot nyert, azt azonban a szövetség muszlim partnere (SDAM-IP) kapta meg, így török nemzetiségű képviselő nem jutott be a törvényhozásba.

A kutatás a szerb közösség vonatkozásban rávilágított arra, hogy – bár 1994 óta minden parlamenti választáson részt vett – egyetlen alkalommal sem tudott önálló listával mandátumot szerezni. Az 1994-es és 1998-as választásokon a DPSM egyedüli szerb szervezetként önálló listával kísérelte meg a bejutást, eredménytelenül. Ezt követően a párt taktikát váltott, és ez beigazolódott. Többségi listákon indulva már minden egyes későbbi parlamenti választáson mandátumhoz jutott. 2002-ben és 2006-ban az SDSM, majd azt követően mindegyik alkalommal a VMRO listáján szerepelt sikeresen. A többi szerb párt közül a csatlakozás a többségi koalícióhoz 2011-ben az SNSM-nek, míg 2016-ban és 2020-ban az SSM-nek hozott sikert, ugyanis mindkét formáció az SDSM listáján szerzett egy-egy mandátumot. Ezzel szemben az SNSM 2016-os próbálkozása az SDSM, valamint 2020-as és 2024-es kísérlete a VMRO listáján eredménytelenül zárult. A DSSM 2002-ben önállóan és az LD listáján is megmérettette magát, 2011-ben pedig az SDSM listáján vett részt a választásokon, mandátumot azonban nem tudott szerezni. Az RSSM 2006-ban és 2008-ban szintén önállóan indult, de egyik alkalommal sem járt sikerrel.

A vizsgált időszakban a bosnyákok egyetlen alkalommal indultak önálló nemzetiségi listával, 2002-ben a BPM-vel, mandátumot azonban nem sikerült szerezniük. 2006-ban a DLBRM, 2024-ben pedig a BDP indult önálló, de vegyes nemzetiségi listán, e pártok azonban ebben a formában sem tudtak parlamenti mandátumhoz jutni. Községük csupán többségi listán tudott sikeres lenni, a DLBRM ugyanis 2002-ben és 2011-ben is szerzett egy-egy mandátumot az SDSM-mel közösen indulva. A további bosnyák pártok részéről mind a VMRO (a BDP 2006-ban, 2008-ban, 2011-ben, 2014-ben, 2016-ban, valamint a BNP 2024-ben), mind pedig az SDSM (a SL 2014-ben és a BDS 2020-ban) listáin láthatóak bejutási kísérletek, ezek azonban nem bizonyultak eredményesnek.

A muszlim pártokat – az első parlamenti választást leszámítva – szintén folyamatosan ott találjuk a résztvevők között. Első szervezetük, a SDAM-IP a török DPTM-el közös, önálló vegyes nemzetiségi listán szerzett egy mandátumot 1994-ben. Ezt követően a SDAM-IP önállóan már csak egy alkalommal mérettette meg magát. Az 1998-as választásokon arányos és többségi rendszerben is önállóan indult, valamint a többségi SPM listáján is láthattuk, mandátumot azonban nem sikerült szereznie. Bár a párt ezt követően valamilyen választáson részt vett valamely többségi párt oldalán, parlamenti mandátumot csak 2008-ban, 2011-ben és 2014-ben tudott szerezni a VMRO listáján. A muszlim közösség másik mandátumszerzésre képes pártja a PEI, amely 2006-ban és 2008-ban is önállóan indulva volt eredményes egy-egy mandátummal. A párt később, 2011-ben az SDSM listáján három, míg 2016-ban egy képviselői hellyel tudott bekerülni a parlamentbe.

Az aromán (vlach) közösséget illetően azt láthatjuk, hogy két pártjuk, a PVM és a DSVM első alkalommal a 2002-es parlamenti választásokon indult két különböző többségi listán. A PVM ekkor az LD-t, majd ezt követően minden egyes parlamenti megmérettetés alkalmával a VMRO-t támogatva indult, mandátumot azonban egyetlen alkalommal sem szerzett. A DSVM ezzel ellentétben mindvégig az SDSM-hez volt hűséges, noha ez a

szervezet is rendre sikertelenül zárta a választásokat. Az egyiptomiaknak – ezt a nemzeti közösséget az utolsó két népszámlálás alkalmával tüntették fel – egyszer, 2002-ben indult pártja, a PDDEM, a többségi LD listáján, mandátumot azonban nem sikerült szereznie.

1990-től egészen 2024 májusáig részleteiben áttekintve a nemzeti közösségek parlamenti mandátumszerzésére vonatkozó adatokat, megállapítható, hogy az önállóan induló listáik száma az elmúlt bő három évtizedben kettő és kilenc, míg a mandátumot szerző szervezeteiké kettő és öt között alakult. A vizsgált időszakban mindvégig adottak voltak a nemzeti kisebbségi pártok létrehozására és választási részvételére vonatkozó feltételek. Egyetlen olyan alkalom sem azonosítható, amikor ne indult volna pártjuk, szervezetük. Ennek ellenére az alkotmány preambulumban nevesített közösségek közül a török, a szerb, a bosnyák és a vlach kisebbség egyetlen alkalommal sem jutott önálló parlamenti képviselőhöz, nem szólva az országban nyilvántartott, alacsonyabb létszámú nemzeti közösségekről, amelyeket az ország alkotmánya az „egyéb” jelzővel illet.

Az önálló nemzetiségi pártokra leadott voksok tekintetében kiemelendő az 1990-es esztendő, az első demokratikus választások megtartásának éve, mivel a listákra érkező szavazatok száma ekkor volt a legmagasabb: 313 833 (24,9%). Hasonlóan kimagasló eredményt e közösségeknek azóta sem sikerült egyetlen parlamenti választás alkalmával sem elérniük. Ennek oka részben a politikai stratégiaváltásban keresendő, hiszen az 1990-es parlamenti választásokat követően a nemzeti kisebbségek felismerték, hogy a macedóniai választási rendszerben (különösen a későbbi arányos rendszer és a választókerületi határok mellett) sokkal hatékonyabb, ha koalícióra lépnek a nagy macedón pártokkal. Ennek következtében voksaikat már nem önálló listákra adták le, hanem a kormányváltó vagy a kormányzó blokkokra. Szintén meghatározó okot jelentenek a demográfiai folyamatok és a kivándorlás, amely a népszámlálási adatok tükrében arányaiban egyaránt sújtja az albánokat, a törököket, a romákat, a szerbeket, valamint a többségi társadalom tagjait. A nemzeti közösségek pártjaira leadott szavazatok száma az említett első kimagasló részvételi alkalmat követően 276 ezer (19,7%) és 201 ezer (22,1%) közötti tartományban mozgott.

A közösségeiken belüli eredményességet erőteljesen befolyásolja a belső megosztottság is, amelyet kiválóan leképez a kisebbségi politikai tér fragmentációja. E folyamat következtében a szavazatok megoszlának egy-egy adott etnikumon belül, emiatt a leadott voksok egy része elvész, a mégoly alacsony választási küszöb vagy a választókerületi sajátosságok ellenére is. 2016 és 2020 között emellett jelentős szerepet játszott a nem etnikai alapú szavazás is, amely a 2024-es választásokra szinte teljes mértékben megszűnt. Az SDSM vezette koalíció első alkalommal 2016-ban próbált aktívan albán szavazatokat szerezni, többek között albán jelölteket állítva választási listájának előkelő helyeire, valamint a számukra is vonzó választási programjával igyekezett megszólítani az e közösségre szavazókat.⁵⁴

54 Office for Democratic Institutions and Human Rights (OSCE ODIHR): Former Yugoslav Republic of Macedonia, Early Parliamentary Elections 11 December 2016, Final Report, February 28, 2017. Letöltés helye: www.osce.org; letöltés ideje: 2026. 02. 14.

A program az „egy állam, egy társadalom” koncepcióra tett javaslatot, amely az etnikai szegregáció felszámolását irányozta elő, és az albán nyelv intézményes használatának kiterjesztését ígérte,⁵⁵ ami jelentős mértékben hozzájárult az etnikumközi szavazáshoz. A következő, 2020-as parlamenti választások alkalmával az albán Besa párt már az SDSM-mel közös listán indult.

32. táblázat: A parlamenti választásokon 1990 és 2024 között induló pártok nemzetiségek szerinti bontásban. A kiemeléssel szereplő pártok azok, amelyek mandátumot is szereztek

Nemzetiségek	Pártok
Albán	PDP, NDP, DUI, DPA, NADP, Besa, AA (DRDPA, Edinstvo, DNR), AAA, LVV, ND, DD, NDE, NDS, DAA, DUA, NDU, NDP
Roma	PCERM, SRM, OPRM, DPPRM, PJRM, PDSRM, PIR, DUR, DSR, DPR, ROM, OPER, NPR, PDPR, CER od RSM
Török	DPTM, DNETM, PDTM, DTMPD, DST
Szerb	DPSM, SNSM, SSM, DSSM, RSSM
Bosnyák	DLBRM, SL, BPM, BDP, BDS, BNP
Muszlim	SDAM-IP, PEI, DMS
Vlach	PVM, DSVM
Egyiptomi	PDDEM ⁵⁶

Forrás: a szerző gyűjtése

55 Staletović, Branimir: Elections in Macedonia: Intensification of Nationalists and Authoritarian Tendencies. *Contemporary Southeastern Europe*, 2016. 4 (1). 1–11., itt: 3.
56 A PDDEM a muszlim SDAM-IP-pel indult közös listán a 2002-es választások alkalmával, mandátumot azonban nem szerzett.

Összegzés

A hatalommegosztásról szóló Keretmegállapodás – amely egyúttal az interetnikus feszültségek feloldását is eredményezte – a belső viszonyok tartópillérévé válva sikeresen stabilizálta az országot, és hozzájárult a Jugoszlávia szétesésekor tapasztalt véres forgatókönyv elkerüléséhez. A 2001-es fegyveres konfliktust lezáró dokumentum azonban nem csupán egy békeszerződés volt, hanem a nemzeti kisebbségek helyzetét javítani szándékozó átfogó reformterv is. Első számú célként az albán és a többi nemzeti kisebbség jogait kívánta garantálni a legmagasabb nemzetközi normáknak megfelelően, ami egyúttal az ország stabilitásának zálogát is jelentette. Olyan jogszabályokat és intézményeket hívott életre, amelyek egyszerre mozdítják elő és felügyelik a közösségi jogok érvényesülését, a valóságban azonban az ország kétnemzetiségűvé válását segítették elő, illetve betonozták be.

Észak-Macedóniában az 1991-ben elfogadott alkotmány VI. módosítása (2001) rendelkezik az összes közösséghez tartozó személy méltányos képviseléséről a köztestületekben, a közélet minden szintjén. A választási törvény azonban nem tartalmaz további, e rendelkezést kibontó vagy pontosító elemeket. 2007 nyarán a macedón kormány előterjesztette a nemzeti kisebbségek számára fenntartott, garantált parlamenti helyekre vonatkozó javaslatát (négy helyet a török, két-két helyet a szerb és a roma, egy-egy helyet pedig a bosnyák és a vlach nemzeti közösség számára).⁵⁷ Ezt a kezdeményezést az alkotmány preambulumban szereplő, kisebb nemzeti közösségek jogainak szavatolása mellett az a pragmatikus cél vezérelte, hogy könnyebb legyen az alkotmány és az egyes törvények módosításához szükséges Badinter-többség biztosítása a parlamentben.⁵⁸ A tervezet azonban nem nyerte el sem a VMRO, sem pedig az albán közösség (elsősorban a DUI) támogatását, mivel a vezető albán párt szerint a tervezet értelmében megszűnt volna a nemzeti közösségeken belüli – addigi és azóta is fennálló – domináns pozíciója.⁵⁹ Igaz, a 2002-es választási reform alkalmával bevezetett arányos választókerületi rendszer a korábbinál valamivel kedvezőbb feltételeket biztosít a nem albán nemzeti közösségek részére, ténylegesen azonban semmilyen formában nem segíti elő az alkotmányban rögzített méltányos képviselésüket. Az albán közösség létszámánál és politikai szervezettségénél fogva országos szinten továbbra is dominálja a politikai teret, míg a többi nemzeti közösség egyedi stratégiák mentén igyekszik érvényesülni.

57 Macedonia to Reserve Minority Seats in Parliament. *Balkan Insight*, 2007. augusztus 30. Letöltés helye: www.balkaninsight.com; letöltés ideje: 2026. 06. 07.

58 Taleski, Dane: Minorities and Political Parties in Macedonia. In: Florian Bieber: *Political Parties and Minority Participation*. Friedrich Ebert Stiftung, Skopje, 2008. 127–151., itt: 135.

59 Az országban az albán közösség olyan erős (létszámban és politikailag is), hogy államalkotó társnemzetként tekint magára, nem pedig klasszikus nemzeti közösségként. Ennek tükrében érthető, hogy nem támogatta tíz olyan kisebbségi képviselő parlamentbe jutását, akik gyengítették volna az alkupozícióját, megkérdőjelezve a nemzeti közösségek közötti egyeduralmát.

Az elmúlt négy évtizedben megtartott öt népszámlálás alkalmával némileg több nemzeti közösséget regisztráltak, mint amennyit az ország alkotmányának preambuluma név szerint megemlíti. (2001-ig az albán, török, vlach és roma, majd az alkotmánymódosítást követően a szerb és a bosnyák közösség.) Az alkotmányban nevesített nemzeti közösségek eltérő mértékben és formában váltak az országos szintű politikai tér részévé. Közülük ötnek sikerült a vizsgált időszakban – önállóan vagy a nagyobb gyűjtőpártok koalíciós listáin – parlamenti mandátumot szereznie. Egyedül a vlach közösség nem jutott egyszer sem képviselői helyhez. A parlamenti ciklusokon átívelő, önálló mandátumszerzés létszámánál fogva főként az albán közösségre jellemző. Rajtuk kívül csupán a roma, valamint az alkotmányos felsorolásból kimaradó muszlim közösség volt képes önállóan bejutni a törvényhozásba. A további nemzeti közösségek kizárólag a többségi pártok listáján voltak eredményesek. Ezzel szemben más, az alkotmányban nem nevesített kisebbségek (bolgárok, horvátok, montenegróiak) csekély lélekszámuknál és politikai szervezetlenségükönél fogva továbbra is láthatatlanok a képviseleti rendszernek ezen a szintjén.

Annak ellenére, hogy az EU bővítéspolitikája a koppenhágai kritériumok révén elvben megköveteli a teljes körű kisebbségvédelmet, ez Észak-Macedóniában – az ország csatlakozás iránti elkötelezettsége dacára – eddig nem eredményezte a nemzeti közösségek érdekeit szolgáló választási rendszer kialakítását. (Szemben például Montenegróval, ahol a választási rendszer kisebbségbarát átalakítása követelményként fogalmazódott meg.) Mivel a meglévő struktúrában az albánon túl a többi kisebbség képtelen önálló és stabil parlamenti tényezővé válni, a jelenlegi politikai status quo mellett a valódi integráció egyetlen hatékony eszközt a garantált parlamenti kvóták intézményesítése jelentené. A kisebb nemzeti közösségek végső célja továbbra is az, hogy a választási rendszer – a jelenlegi hat választókerület egységes eggyé történő összevonása mellett – garantált helyeket biztosítson számukra, lehetővé téve, hogy önállóan indulva szerezhessenek saját mandátumot.⁶⁰ A kialakult patthelyzetet tükrözi az Európa Tanács Kisebbségvédelmi Keretegyezménye Tanácsadó Bizottságának 2022. május 18-án elfogadott, Észak-Macedóniával kapcsolatos ötödik véleménye is, amely rögzítette, hogy nem történt jelentős jogi előrelépés a nemzeti kisebbségek választott testületekben való részvételét illetően.⁶¹

A nemzeti közösségek parlamenti jelenléte a korábban részletezett Badinter-elv miatt is alapvető fontosságú. Létezik azonban egy másik, a Keretmegállapodás, majd a későbbi vonatkozó jogalkotás által létrehozott intézmény, amelynek a nemzeti közösségek abban az esetben is a tagjaivá válhatnak, amennyiben nem rendelkeznek parlamenti mandátummal. A nemzeti közösségek jogainak védelméért felelős Közösségek Közötti Kapcsolatok Bizott-

60 Office for Democratic Institutions and Human Rights (OSCE ODIHR): The Former Yugoslav Republic of Macedonia, Parliamentary Elections 11 December 2016, Final Report, February 28, 2017. Letöltés helye: www.osce.org; letöltés ideje: 2020. 05. 05.

61 Advisory Committee on the Framework Convention for the Protection of National Minorities – Fifth Opinion on North Macedonia, Adopted on 18 May 2022. Letöltés helye: www.rm.coe.int; letöltés ideje: 2026. 05. 25.

ságának tagjait – ez a bizottság az 1991-es alkotmánnyal létrehozott Etnikumok Közötti Kapcsolatok Tanácsát váltotta fel⁶² – a törvényhozás választja meg.⁶³ A testület feladata, hogy megvizsgálja a köztársaságon belüli közösségek kapcsolatrendszerét érintő kérdéseket,⁶⁴ valamint hogy véleményeket és javaslatokat fogalmazzon meg azok rendezésére, a parlament pedig köteles ezeket megvitatni és határozatot hozni róluk. Amennyiben egy adott, az alkotmány preambulumban szereplő közösség nem szerez parlamenti mandátumot, az állampolgári jogok biztosa (ombudsman) a parlamenten kívüli közösségi szervezeteikkel és vezetőikkel konzultálva tesz javaslatot a bizottság érintett nemzeti közösségi tagjaira.⁶⁵

Az alkotmány 78. szakasza, valamint a Községek Közötti Kapcsolatok Bizottságáról szóló törvény (3. szakasz 2. és 3. bekezdése) értelmében e parlamenti testület 19 tagból áll. A paritásos és arányos elv mentén működő bizottságban a macedón és az albán közösséget egyaránt hét-hét képviselő képviseli, míg a preambulumban nevesített többi nemzeti közösség (török, vlach, roma, szerb és bosnyák) egy-egy állandó hellyel rendelkezik.⁶⁶ A bolgár kisebbség azon elszánt törekvését, hogy bekerüljön az alkotmány preambulumba, a háttérben egyértelműen az a szándék motiválja, hogy a nevesítéssel az ő közösségük is alanyi jogon váljon e bizottság állandó tagjává.⁶⁷ Szófia ennek a követelésnek eddig számos alkalommal hangot adott, és az úgynevezett francia javaslatban hivatalosan is ezt szabta meg Észak-Macedónia EU-csatlakozási tárgyalásai megkezdésének alapfeltételeként. A színpalak mögött, a kétoldalú találkozókkal alkalmával Zágórá és Podgorica is jelzi hasonló ambícióit az észak-macedón félnek, ám az ő fellépésük jóval mérsékeltebb.

62 Szabó, Zsolt: *Constitution and Government at the Western Balkans*. Berliner Wissenschafts-Verlag: Berlin, 2023.

63 Megjegyzendő, hogy a helyi önkormányzatokról szóló törvény 55. szakasza értelmében a Bizottságot olyan helyi önkormányzatok esetében is létre kell hozni, ahol a lakosság 20%-a nem a többségi közösséghez tartozik.

64 Ez magában foglalja az alkotmányban és a törvényben előírt jogok biztosítását, a nyelv- és íráshasználatot, valamint a saját nyelven történő oktatás érvényesülését. Kiterjed továbbá a kulturális identitás és önkifejezés szabadságára a tájékoztatás és a könyvkiadás terén, valamint a méltányos és arányos kisebbségi képviselő elvének ellenőrzésére az államhatalmi szervekben és a közintézmények minden szintjén.

65 A Községek Közötti Kapcsolatok Bizottságáról szóló törvény 4. szakasz.

66 A valóságban a Badinter-féle kettős többségi szavazás és a Községek Közötti Kapcsolatok Bizottsága is a belső létszámviszonyai miatt elsősorban a számszerűen legnagyobb nemzeti közösségnek, az albánnak kedvez, mivel mindkét esetben ők alkotják e közösségeken belül a többséget. A kisebb közösségek a csekély számarányuk miatt önállóan képtelenek élni a vétőjoggal, így kiszorulnak az ezen intézmények nyújtotta valódi érdekérvényesítésből. Az albán közösségen kívüli többi nemzeti közösség jogainak tényleges érvényesítése érdekében indokolt lenne a jelenlegi keretrendszer módosítása. Kétséget kizáróan érdemi előrelépést jelentett volna a 10 garantált parlamenti hely bevezetése, mivel a macedón–albán kétpólusú dominanciát egy valódi, multiethnikus demokrácia irányába mozdítaná el.

67 Az észak-macedón fél érthető okokból rendkívül óvatossággal kezeli a kezdeményezéssel kapcsolatosan, amely évek óta gátolja a csatlakozási tárgyalások tényleges megkezdését. Amennyiben ugyanis a bolgár közösség a bizottság részévé válik, fennáll a veszélye annak, hogy e fórumra is becsatornázza a két állam közötti kényes kétoldalú vitákat, amit a macedón fél minden bizonnyal szeretne elkerülni, mivel ez lassíthatná vagy akár teljes mértékben megakadályozhatná a testület munkáját.

Felhasznált irodalom

- Háry Szabolcs: Az albán kisebbség Macedóniában. In: Kitanics Máté – Pap Norbert (szerk.): *Albánok*. Balkán Füzetek. 9. szám, PTE TTK FI Kelet-Mediterrán és Balkán Tanulmányok Központja, Pécs, 2010. 97–106.
- Horváth László: A parlamenti választási rendszerek nemzeti kisebbségi vonatkozásai a Nyugat-Balkánon – harminc éve a demokrácia árnyékában? *Kisebbségi Szemle*, 2020. 5 (2). 7–35.
- Klein András: „Lenni vagy nem lenni”, avagy miért meghatározó a macedón nemzettudat hátterének ismerete. *Pro Minoritate*, 2025. tavasz. 29–60.
- Manzinger, Krisztián: How Do You Want Me to Address You? – The Macedonian Name Dispute Resolved. *Acta Universitatis Sapientiae*, 2020. 17 (1). 7–28. DOI: <https://doi.org/10.2478/auseur-2020-0001>
- Németh Ferenc: *Észak-Macedónia kül- és belpolitikája a 2024-es választások után – választási értékelés*. MKI választási értékelő (2024. 07. 15.). Letöltés helye: www.hiia.hu; letöltés ideje: 2026. 01. 28.
- Prieger Adrienn – Tokai Attila: Európa hátsó udvara? – A Nyugat-Balkán integrációs törekvései. *Valóság*, 2024. 67 (4). 79–92.
- Radvánszki, András: *The 2021 Census in North Macedonia: Debates and Tensions*. KKI Policy Brief, KE-2022/31. DOI: <https://doi.org/10.47683/kkielemzesek.ke-2022.31>
- Radvánszki András: Győzelem után, kihívások előtt. *Pro Minoritate*, 2025. tavasz. 61–109.
- Shikova, Natalija – Andeva, Marina: Analysis of the Systems for Representation of Minorities in Public Administration: The Case of the Republic of North Macedonia. *Journal on Ethnopolitics and Minority Issues in Europe (JEMIE)* 2023. 22 (1). DOI: <https://doi.org/10.53779/xpls2777>
- Staletović, Branimir: Elections in Macedonia: Intensification of Nationalists and Authoritarian Tendencies. *Contemporary Southeastern Europe*, 2016. 4 (1). 1–11.
- Szabó, Zsolt: *Constitution and Government at the Western Balkans*. Berliner Wissenschafts-Verlag: Berlin, 2023. DOI: <https://doi.org/10.35998/9783830555629>
- Taleski, Dane: Minorities and Political Parties in Macedonia. In: Florian Bieber: *Political Parties and Minority Participation*. Friedrich Ebert Stiftung, Skopje, 2008. 127–151.